

Na rokovanie
Národnej rady Slovenskej republiky

I

Podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky vraciam Národnej rade Slovenskej republiky zákon z 20. decembra 2023, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „schválený zákon“).

Navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) pri opätovnom prerokovaní zákon prijala s pripomienkami uvedenými v časti III.

II

A.

Schválený zákon podala na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) vláda Slovenskej republiky (predseda vlády Slovenskej republiky) ako vládny návrh zákona v skrátrenom legislatívnom konaní (tlač 90) (ďalej len „vládny návrh zákona“).

Cieľom schváleného zákona je podľa dôvodovej správy:

- „1. vytvoriť Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky presunom kompetencie v oblasti cestovného ruchu z Ministerstva dopravy Slovenskej republiky a presunom kompetencie v oblasti športu z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktoré sa má zároveň premenovať na Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky,*
- 2. presunúť niektoré kompetencie zverené Úradu vlády Slovenskej republiky v uplynulom volebnom období na iné ústredné orgány štátnej správy,*
- 3. vykonať ďalšie čiastkové zmeny v právnej úprave organizácie činnosti vlády a organizácie ústrednej štátnej správy.“*

Schválený zákon okrem cieľa uvedeného v dôvodovej správe ďalej upravuje najmä:

- určuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy zabezpečujúci koordináciu a tvorbu štátnej politiky v oblasti ochrany osobných údajov;

- nanovo definuje úlohy Úradu vlády Slovenskej republiky a úlohy podpredsedu vlády, ktorý neriadi ministerstvo;
- pôsobnosť Úradu vlády Slovenskej republiky v oblasti zabezpečovania vydávania Zbierky zákonov Slovenskej republiky prechádza na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky;
- dňom 1. januára 2024 zrušuje fond vzájomnej pomoci na účel zmiernenia negatívnych následkov šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a na zmiernenie humanitárnej krízy v súvislosti s priamou vojenskou inváziou Ruskej federácie na zvrchovanom území Ukrajiny; zostatok tohto fondu ku koncu roka 2023 je príjmom štátneho rozpočtu;
- priznáva postavenie ostatného ústredného orgánu štátnej správy Úradu pre reguláciu sieťových odvetví a Slovenskej informačnej služby;
- mení spôsob kreácie predsedu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a Štatistického úradu Slovenskej republiky (ďalej len „Štatistický úrad“) tak, aby ich menovala a odvolávala výlučne vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) a výrazne rozširuje dôvody na ich odvolanie;
- v čl. IX schváleného zákona sa mení zákon č. 144/2013 Z. z. o obchodovaní s určenými výrobkami, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov a ktorým sa mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (napr. strelná zbraň, jej súčasť a hlavná časť, strelivo, ktorých zoznam ustanovuje osobitný predpis, optický prístroj, výbušnina, pyrotechnický výrobok), kde sa mení štátny orgán, ktorý v konaní o udelenie licencie na obchodovanie s určenými výrobkami a ak si to vyžaduje verejný záujem, predkladá stanovisko – z Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a Slovenskej informačnej služby sa mení na Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo obrany“).

B.

Výhrady k Slovenskej informačnej službe a Úradu pre reguláciu sieťových odvetví ako ústredným orgánom štátnej správy

Podľa schváleného zákona sa Slovenská informačná služba (ďalej len „SIS“) a Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „ÚRSO“) menia na ústredné orgány štátnej správy.

Aj v zmysle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016 (body 16 až 16.15) je zrejmé, že zákonom je možné zriadiť iba orgány štátnej správy [čl. 86 písm. e) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)], ktoré budú pre určitú oblasť štátnej správy orgánmi ústrednými [kam ústava radí ministerstvá - čl. 109 ods. 1 v spojení s čl. 122 a čl. 125 ods. 1 písm. b) ústavy a ostatné ústredné orgány štátnej správy čl. 122 v spojení s čl. 125 ods. 1 písm. b) ústavy] a miestne orgány štátnej správy [čl. 122 v spojení s čl. 125 ods. 1 písm. d) ústavy]. Ústava v rámci orgánov štátnej správy rozoznáva ústredné orgány štátnej správy (ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy) a miestne orgány štátnej správy. To, či je určitý orgán štátnej správy zriadený zákonom [čl. 86 písm. e) ústavy], ktorý nie je výslovne označený ako ministerstvo, ústredným orgánom štátnej správy alebo miestnym orgánom štátnej správy, vyplýva nielen z výslovného označenia toho-ktorého orgánu štátnej správy za ústredný orgán štátnej správy alebo miestny orgán štátnej správy v zákone, ale v prípade jeho „neoznačenia“ (t. j. ak zákonodarca výslovne neurčí, či ide o ústredný alebo miestny orgán štátnej správy) aj z právnej úpravy jeho postavenia, pôsobnosti a právomoci.

Mojím vetom nerozporujem právo zákonodarcu povedať, ktorý orgán štátnej správy má alebo nemá byť ústredným orgánom štátnej správy. Koniec koncov, pri ÚRSO ústavný súd v uvedenom náleze konštatoval, že *„zo zákonného vymedzenia postavenia, pôsobnosti a právomoci Úradu pre reguláciu sieťových odvetví vyplýva, že pre oblasť regulácie sieťových odvetví Úrad pre reguláciu sieťových odvetví materiálne plní funkciu ústredného orgánu štátnej správy“*. V prípade ÚRSO aj zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov priamo určuje, že ÚRSO je orgánom štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou.

Na druhej strane, v prípade SIS je zmena povahy SIS na ústredný orgán štátnej správy v priamom nesúlade so znením zákona č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov, ktorý výslovne zakotvuje, že SIS je *„štátnym orgánom Slovenskej republiky, ktorý plní úlohy vo veciach ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku, bezpečnosti štátu a ochrany zahraničnopolitických a hospodárskych záujmov štátu...“* (§ 1 ods. 2).

Moje výhrady však smerujú najmä k spôsobu, akým sa uvedená právna úprava schválila a akým sa má uviesť do právneho života.

Ako som už uviedla, niet zákonného dôvodu, aby sa takáto dôležitá zmena udiala v skrátrenom legislatívnom konaní a bez odbornej diskusie. Ide o prijatie

zásadnej zmeny postavenia SIS a ÚRSO, ktoré prebehli bez diskusie s dotknutými orgánmi („o nás bez nás“), bez medzirezortného pripomienkového konania, v rámci ktorého by dostali príležitosť reagovať a diskutovať o tejto zmene a bez zohľadnenia všetkých legislatívnych dopadov na práva a povinnosti týchto orgánov v praxi („*asset management*“).

Právny poriadok obsahuje stovky platných a účinných zákonov, ktoré upravujú, spomínajú alebo odkazujú na úlohy, práva a povinnosti ústredných orgánov štátnej správy (napr. v administratívnych konaniach a pod.). Bez riadnej prípravy takejto zmeny, bez legisvakácie a priestoru na prípravu (niekedy až technickú – napr. zriadenie rôznych registrov a pod.) dotknutých štátnych orgánov na zaradenie medzi ústredné orgány, je táto zmena s účinnosťou k 1. januáru 2024 podľa môjho názoru nevykonateľná (tzn. požaduje nemožné, čo je požiadavka, ktorá nelícuje s princípmi právneho štátu, konkrétne princípom právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy) a môže spôsobiť reálne a praktické problémy v praxi SIS a ÚRSO (nedodržanie lehôt, zákonných povinností a pod.), čím môže byť v konečnom dôsledku ohrozený verejný záujem na riadnej činnosti týchto orgánov, a to vzhľadom na úlohy, ktoré v zmysle príslušných zákonov tieto plnia.

C.

Výhrady k zmene menovania a odvolania predsedov Štatistického úradu Slovenskej republiky a Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

Schváleným zákonom sa mení spôsob kreácie predsedu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „Úrad pre dohľad“) a Štatistického úradu Slovenskej republiky (ďalej len „Štatistický úrad“). Kým podľa v súčasnosti platnej a účinnej právnej úpravy menuje a odvoláva predsedu týchto dvoch štátnych orgánov prezident Slovenskej republiky (ďalej len „prezident“) na návrh vlády, tak podľa schváleného zákona ich bude menovať a odvolávať výlučne vláda.

Schváleným zákonom sa zároveň zavádzajú nové dôvody, pre ktoré bude možné týchto predsedov odvolať.

V prvom rade namietam, že zákonodarca sa v dôvodovej správe a samozrejme ani v diskusii (ktorá bola zredukovaná kvôli skrátenému legislatívnemu konaniu na rozpravu v parlamente, kde parlamentná opozícia „diskutovala“ sama so sebou z dôvodu neprítomnosti alebo neochoty poslancov vládnej väčšiny zapojiť sa do rozpravy) nevysporiadal s požiadavkou ústavy, podľa ktorej vyšších štátnych funkcionárov menuje prezident a nie vláda [čl. 102 ods. 1 písm. h)]. Naproti tomu, v čl. 119 písm. m), pri výpočte právomocí vlády, ústava hovorí, že vláda vymenúva „štátnych funkcionárov“.

Rozlišovanie medzi „vyššími štátnymi funkcionármi“ a „štátnymi funkcionármi“ je významné a nie je vecou náhody. Rozdiel medzi pojmi „vyšší štátny funkcionár“ a „štátny funkcionár“ veľmi jasne vysvetlil prostredníctvom konkrétnych rozlišovacích kritérií ústavný súd, ktorý z neho vyvodil aj dôsledky v podobe konštatovania protiústavnosti zákona (ktorý zveril vláde, a nie prezidentovi, vymenovanie štátneho funkcionára spadajúceho do kategórie vyšších). V náleze sp. zn. PL. ÚS 32/95 zo 7. novembra 1996 ústavný súd konštatoval: *„Kým za štátneho funkcionára je potrebné považovať každého pracovníka štátneho orgánu s istými, hoci minimálnymi rozhodovacími kompetenciami, vyššieho štátneho funkcionára by mali charakterizovať najmä tieto znaky:*

- *je spravidla na čele ústredného orgánu,*
- *z titulu svojho postavenia zabezpečuje zachovávanie ústavy a zákonov a ich ochranu,*
- *presadzuje a chráni prioritné záujmy štátu i občanov doma i v zahraničí,*
- *je do svojej funkcie ustanovovaný na základe ústavy alebo zákona,*
- *pokiaľ je jeho pôsobnosť teritoriálne vymedzená, musí sa vzťahovať na celé územie republiky.“*

Z citovaných záverov ústavného súdu možno jednoznačne vyvodiť, že ak ide o takého štátneho funkcionára, ktorý spĺňa kritériá stanovené pre vyšších štátnych funkcionárov, zákon nemôže jeho menovanie a odvolanie zveriť vláde, ale musí ho zveriť prezidentovi, inak sa dostane do rozporu s ústavou.¹

Zákonodarca sa pri schválenom zákone s opísanou judikatúrou ústavného súdu nevysporiadal a neuviedol žiadne dôvody, podľa ktorých by sa uvedený judikát ústavného súdu a čl. 102 ods. 1 písm. h) ústavy nemal vzťahovať aj na predsedu Úradu pre dohľad a Štatistického úradu.

Schválený zákon má ďalej priamo do zákona doplniť osobitne vo vzťahu k predsedovi Štatistického úradu nasledovnú formuláciu: *„Predseda úradu pri výkone svojej pôsobnosti koná nezávisle od pokynov štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy, iných orgánov verejnej moci a od ďalších osôb.“*. Súčasne však pridáva medzi dôvody odvolania aj to, že *„sa vyskytnú iné závažné dôvody, najmä v prípade konania, ktoré vyvoláva alebo je spôsobilé vyvolať pochybnosti o osobnostných, morálnych alebo odborných predpokladoch na výkon jeho funkcie.“*. Takýto „flexibilný“ a vágny dôvod na odvolanie je použiteľný kedykoľvek, čo znamená fakticky neobmedzenú možnosť vlády odvolať „nepohodlného“ predsedu

¹ OROSZ, L., SVÁK, J. a kol. *Ústava Slovenskej republiky – Komentár. Zväzok II. (ústavné orgány)*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2022, s. 257 – 258.

Štatistického úradu. Podobná úprava bola vložená aj do dôvodov pre odvolanie predsedu Úradu pre dohľad („*existujú iné závažné dôvody, najmä v prípade konania, ktoré vyvoláva alebo je spôsobilé vyvolať pochybnosti o osobnostných, morálnych alebo odborných predpokladoch na výkon jeho funkcie.*“). Uvedené môže mať dopad na právnu istotu (čl. 1 ods. 1 ústavy) vo veciach aplikácie noriem o odvolávaní dotknutých dvoch verejných funkcionárov, keďže so zmenou vlády môže prísť nepredvídateľná interpretácia a aplikácia týchto zákonných vágnych a flexibilných dôvodov na predsedov týchto štátnych orgánov. Takáto právna úprava vo svojej podstate znamená, že vláda bude môcť odvolať predsedov týchto dvoch orgánov kedykoľvek, čím sa títo fakticky stanú za výkon svojej funkcie politicky zodpovední vláde. To je v priamom rozpore s konceptom nezávislosti, ktorú zákon obom orgánom výslovne priznáva a explicitne ustanovuje, že nesmú podliehať vplyvu žiadnych iných orgánov verejnej moci. Podľa môjho názoru nie je možné, na jednej strane, koncipovať orgán ako nezávislý a očakávať, že v tomto duchu bude plniť svoje úlohy v systéme organizácie verejnej moci a, na strane druhej, podriaďiť osobu, prostredníctvom ktorej tento orgán koná, vláde, ktorá môže na základe svojej politickej úvahy kedykoľvek túto osobu vymeniť. Jedno sa totiž vylučuje s druhým.

Z môjho pohľadu problematický je ešte jeden ústavný aspekt tejto schválenej zákonnej úpravy, ktorý nevyplýva zo zásahu do systému del'by moci, ale je ľudskoprávnej povahy. Právna úprava prijatá v schválenej podobe v prechodných ustanoveniach upravuje, že právna úprava je retroaktívna a môže sa uplatniť aj na predsedov oboch orgánov vymenovaných podľa doterajších predpisov. Takúto úpravu považujem za ústavne nesúladnú s princípom právnej istoty a zákazom pravej retroaktivity noriem na konštituované právne vzťahy.

Vláda je tak oprávnená využiť svoju novú, retroaktívnu, flexibilnými a vágnymi dôvodmi posilnenú právomoc, a odvolať už súčasných predsedov Úradu pre dohľad a Štatistického úradu. Otvára sa tým otázka porušenia ich ústavných práv, predovšetkým legitímnych očakávaní a práv súvisiacich s výkonom verejnej funkcie. To by mohlo znamenať sťažnosť na ústavnom súde a následné finančné zadost'učinenie, ktoré by museli v konečnom dôsledku uhradiť občania z verejných financií.

Okrem hmotnoprávných súvislostí týkajúcich sa Úradu pre dohľad a Štatistického úradu je nutné uviesť, že neexistuje žiadny právne relevantný dôvod, pre ktorý by mala byť takáto zákonná úprava prerokovaná v skrátrenom legislatívnom konaní. Ide tu o podstatný zásah do systému organizácie verejnej moci, kde niet žiadnej naliehavosti a, naopak, je namieste vytvoriť priestor pre dôkladnú diskusiu o možných dopadoch legislatívnych zmien.

D.

Výhrady k zmenám pri licenciách na obchodovanie so zbraňami a výrobkami obranného priemyslu

V čl. VIII schváleného zákona sa mení zákon č. 392/2011 Z. z. o obchodovaní s výrobkami obranného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 392/2011 Z. z.“) (výrobky osobitne určené na používanie v ozbrojených silách, v ozbrojených bezpečnostných zboroch, iných ozbrojených zboroch a ktoré sa používajú pri zabezpečovaní úloh obrany a bezpečnosti štátu, stroje, zariadenia a investičné celky vyrobené, upravené, vybavené alebo skonštruované osobitne na vojenské účely).

V čl. IX schváleného zákona sa mení zákon č. 144/2013 Z. z. o obchodovaní s určenými výrobkami, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov a ktorým sa mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 144/2013 Z. z.“) (napr. strelná zbraň jej súčasť a hlavná časť, streľivo, ktorých zoznam ustanovuje osobitný predpis, optický prístroj, výbušnina, pyrotechnický výrobok).

Podľa platného stavu obchodovať s výrobkami podľa zákona č. 144/2013 Z. z. možno len na základe, v rozsahu a za podmienok ustanovených týmto zákonom a v rozhodnutí Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo hospodárstva“) o udelení licencie. V konaní o udelenie licencie a ak si to vyžaduje verejný záujem [podľa § 4 ods. 3 písm. b)], ministerstvo hospodárstva vždy požiada o stanovisko Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (ďalej len „MZV“) a SIS. Orgány kontroly predkladajú stanovisko vo forme súhlasu alebo nesúhlasu. Nesúhlasné stanovisko MZV alebo SIS k udeleniu licencie je pre ministerstvo hospodárstva záväzné.

Rovnako podľa platného stavu v zmysle zákona č. 392/2011 Z. z. držiteľ povolenia na obchodovanie a povolenia na sprostredkovateľskú činnosť môže vykonávať zahraničnoobchodnú činnosť s výrobkami obranného priemyslu len na základe, v rozsahu a za podmienok ustanovených v tomto zákone a v rozhodnutí ministerstva hospodárstva, ktoré môže byť vydané ako licencia na dovoz výrobkov obranného priemyslu („dovozná licencia“) alebo licencia na vývoz výrobkov obranného priemyslu („vývozná licencia“). O vyjadrenie k žiadosti ministerstvo hospodárstva požiada MZV, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky,

ministerstvo obrany, SIS a Národný bezpečnostný úrad. Vyjadrenia orgánov týchto orgánov majú pre ministerstvo hospodárstva pri rozhodovaní o udelenie dovoznej licencie a vývoznjej licencie odporúčajúci charakter okrem záporného vyjadrenia MZV žiadosti o udelenie vývoznjej licencie, ktoré je pre ministerstvo hospodárstva záväzné.

Novelizácia dotknutých dvoch zákonov má zmeniť orgán, ktorý poskytuje ministerstvu hospodárstva záväzné stanovisko z MZV (a SIS pri zákone č. 144/2013 Z. z.) iba na ministerstvo obrany. Podľa mojej mienky táto zmena môže znamenať ohrozenie verejného záujmu podľa § 4 ods. 3 písm. b) zákona č. 144/2013 Z. z. a § 9 ods. 4 zákona č. 392/2011 Z. z. (t. j. zahraničnopolitické, bezpečnostné alebo obchodnopolitické záujmy Slovenskej republiky).

V prvom rade ministerstvo obrany nemusí a v istom ohľade technicky ani nemôže disponovať takou kvalitou informácií o stave ľudských práv, bezpečnosti, stavu demokracie a jej ohrozenia v tretích krajinách, akou disponuje z dôvodu svojej činnosti MZV a SIS. Tieto informácie sú životne dôležité pri posúdení žiadosti o udelenie licencie pre obchodovanie s dotknutými výrobkami z pohľadu zahraničnopolitických, bezpečnostných alebo obchodnopolitických záujmov Slovenskej republiky.

Po druhé, opísaná zmena môže byť v nesúlade s Oznámením Komisie EÚ adresovaným Rade a Európskemu parlamentu o strelných zbraniach a vnútornej bezpečnosti EÚ: ochrana občanov a boj proti nezákonnému obchodu (COM/2013/0716) z 2013. Cieľom Európskej únie pri strelných zbraniach a obchodovaní s nimi je zvyšovanie tlaku na kriminálne trhy, a to aj cezhraničnou spoluprácou na účely zastavenia nelegálnej držby strelných zbraní a ich obehu, budovaním spolupráce na účely sledovania strelných zbraní používaných zločincami, posilňovaním opatrení zameraných na odrádzanie od zneužívania strelných zbraní.

Európska komisia uskutočňuje konzultácie s pracovnými skupinami európskych odborníkov na strelné zbrane, jednotnými kontaktnými miestami členských štátov pre oblasť obchodovania so strelnými zbraňami, vnútroštátnymi koordinačnými centrami pre hraničný dozor, justičnými orgánmi, colnými orgánmi, Interpolom, kontaktnými miestami pre akčný program Organizácie spojených národov v členských štátoch a s európskym dozorným úradníkom pre ochranu údajov. Európska únia disponuje plánom zhromažďovania údajov o strelných zbraniach a usmerneniami pre koncových užívateľov tak, aby sa využili synergie a zlepšili vnútroštátne hodnotenia trestnej činnosti.

V tejto rovine členské štáty Európskej únie musia byť schopné uskutočňovať vnútroštátne hodnotenia rizík trestnej činnosti súvisiacej so strelnými zbraňami. V tejto súvislosti je na platforme Európskej únie vytvorený priestor pre členské štáty, aby si mali vymieňať skúsenosti. Pokiaľ ide o spoločné využívanie informácií o činnostiach spojených s nezákonnými strelnými zbraňami vo všeobecnosti, členské štáty by mali využívať existujúce zabezpečené siete ako napríklad sieťovú aplikáciu Europolu pre bezpečnú výmenu informácií (SIENA), ktorá vnútroštátnym styčným dôstojníkom Europolu pomáha pri vyšetrowaní inej trestnej činnosti, ako je napríklad obchodovanie s drogami, pri ktorom figurujú zbrane.

V neposlednom rade táto zmena naráža na Spoločnú pozíciu Rady 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu (ďalej len „Pozícia Rady“). Podľa Pozície Rady každý členský štát posudzuje podané žiadosti o vývoznú licenciu na položky zo Spoločného zoznamu vojenského materiálu Európskej únie uvedeného v článku 12 od prípadu k prípadu podľa kritérií:

1. Prvé kritérium: Dodržiavanie medzinárodných záväzkov členských štátov, najmä sankcií prijatých Bezpečnostnou radou OSN alebo Európskou úniou, dohôd o nešírení zbraní a o iných otázkach, ako aj iných medzinárodných záväzkov;
2. Druhé kritérium: Dodržiavanie ľudských práv, ako aj medzinárodného humanitárneho práva v krajine konečného určenia;
3. Tretie kritérium: Vnútoraná situácia v krajine konečného určenia z hľadiska existencie napätia alebo ozbrojených konfliktov;
4. Štvrté kritérium: Zachovanie regionálneho mieru, bezpečnosti a stability;
5. Piate kritérium: Národná bezpečnosť členských štátov a území, za ktorých vonkajšie vzťahy zodpovedajú členské štáty, ako aj spriatelenej krajín a spojeneckých krajín;
6. Šieste kritérium: Správanie kupujúcej krajiny voči medzinárodnému spoločenstvu, najmä pokiaľ ide o jej postoj k terorizmu, povahu jej spolenectiev a dodržiavanie medzinárodného práva;
7. Siedme kritérium: Existencia rizika, že sa v kupujúcej krajine zmení použitie alebo užívateľ vojenskej technológie alebo materiálu, alebo že sa technológia alebo materiál opätovne vyvezú za nežiaducich podmienok;
8. Ôsme kritérium: Zlučiteľnosť vývozu vojenskej technológie alebo materiálu s technickou a hospodárskou kapacitou prijímajúcej krajiny, pričom sa prihliada na to, že je žiaduce, aby štáty pri plnení

svojich legitímnych potrieb bezpečnosti a obrany čo najmenej využívali ľudské a hospodárske zdroje na účely zbrojenia.

Z úloh, ktoré v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov plní MZV (je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť zahraničnej politiky a vzťahy Slovenskej republiky k ostatným štátom, medzinárodným organizáciám a zoskupeniam a európskym inštitúciám, zabezpečuje koordináciu realizácie politík Európskej únie) je nesporné, že úlohu ochrany verejného záujmu podľa § 4 ods. 3 písm. b) zákona č. 144/2013 Z. z. a § 9 ods. 4 zákona č. 392/2011 Z. z. vie na účely poskytovania súhlasu s licenciami plniť MZV efektívnejšie, kvalitnejšie a obsahovo zodpovednejšie, než ministerstvo obrany.

Preto nemôžem súhlasiť so znížením štandardu ochrany zahraničnopolitických, bezpečnostných alebo obchodnopolitických záujmov Slovenskej republiky schváleným znením čl. VIII a čl. XI, navyše keď sa tak udialo v skrátanom legislatívnom konaní bez odbornej diskusie, ktorá by zhodnotila všetky potenciálne riziká tejto zmeny.

E.

Výhrady ku skrátanému legislatívnemu konaniu

Podľa vlády *„dôvodom na prerokovanie návrhu zákona v skrátanom legislatívnom konaní je (i) potreba zriadiť Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky v súlade s programovým vyhlásením vlády, v ktorom sa vláda Slovenskej republiky zaviazala podporiť rast podielu cestovného ruchu na národnom hospodárstve a (ii) s ohľadom na dôležitosť vykonávaných funkcií, ktoré má napĺňať podpredseda vlády, ktorý neriadi ministerstvo, úprava jeho postavenia v súlade s krátkodobými a niektorými strednodobými prioritami definovanými v programovom vyhlásení vlády.“*

Čo sa týka uvedenej potreby okamžitého zásahu zákonodarcu, musím na tomto mieste uviesť, že podľa § 89 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky môže národná rada uplatňovať právomoc uznieť sa na skrátanom legislatívnom konaní iba ak objektívne existuje mimoriadna okolnosť, a v jej rámci ide o dostatočne odôvodnený prípad ohrozenia základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti alebo hrozbu značných hospodárskych škôd pre štát.

Ohrozenie základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti alebo hrozba značných hospodárskych škôd pre štát je potenciálnym následkom

mimoriadnej okolnosti, ktorý je potrebné individualizovať. Ohrozenie základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti alebo hrozba značných hospodárskych škôd pre štát je dostatočne odôvodnené vtedy, ak ohrozenie je reálne (atribút reálnosti ohrozenia), priame (atribút bezprostrednosti ohrozenia) a je konkretizovaný spôsob ohrozenia (atribút konkrétosti ohrozenia).

Stotožňujem sa s tézou, že princípy demokratického právneho štátu sa uplatňujú i v procese tvorby práva na zákonodarnej úrovni. Za esenciálne pre zadosťučinenie princípom demokratického právneho štátu v procese tvorby práva treba považovať najmä dodržiavanie princípu slobodnej súťaže politických síl, princípu väčšinového rozhodovania a ochrany menšiny, ale aj princípu verejnosti v zmysle práva verejnosti oboznámiť sa a identifikovať sa s „produktom“ parlamentnej procedúry (návrhom zákona). Rešpektovať je potrebné aj princíp pluralizmu, princíp otvorenej diskusie zástancov konkurenčného názoru i princíp ochrany práva parlamentnej menšiny (parlamentnej opozície) na prezentovanie názoru a kontrolu vládnucej väčšiny. V neposlednom rade je nutné si ctiť právo občianskej spoločnosti na oboznámenie sa s procesom tvorby práva a predkladanou zákonnou úpravou.

Zároveň som však presvedčená, že vládou deklarované dôvody na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu sú dôvody politické, v žiadnom prípade nie právne ani zákonné. Predmet právnej úpravy a dôležité systémové zmeny zavádzané schváleným zákonom musia byť, naopak (ako vyplýva nižšie z mojich výhrad), podrobené vecnej, poctivej a odbornej diskusii.

Z uvedených dôvodov mám za preukázané, že nebolo a nie je nevyhnutné urýchlené prijatie navrhovaných zmien v zmysle schváleného zákona. Podľa môjho presvedčenia tak odborná i laická verejnosť boli ochudobnení o diskusiu o vládnom návrhu zákona, pričom legitimita takéhoto obmedzenia demokratickej diskusie nebola daná.

Som navyše toho názoru, že aplikácia skráteného legislatívneho konania a samotný priebeh rozpravy v národnej rade pri schvaľovaní schváleného zákona, kedy v pléne parlamentu nediskutoval s parlamentnou opozíciou žiaden z poslancov vládnej väčšiny (dokonca neboli fyzicky ani len prítomní v sále) nereflektuje kritériá nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 13/2022 z 13. decembra 2022, kde ústavný súd objasnil o. i. aj požiadavky a základné pravidlá ústavnoprávneho prieskumu vzťahujúce sa na legislatívny proces, ktoré vyplývajú z čl. 1 ods. 1 ústavy.

V nadväznosti na pripomienky uvedené v časti II navrhujem, aby národná rada pri opätovnom prerokovaní zákon prijala s týmito pripomienkami:

1. Čl. I bod 19 schváleného zákona sa vypúšťa.

Ostatné body čl. I schváleného zákona sa primerane prečísľujú.

2. Čl. II a III schváleného zákona sa vypúšťajú.

Ostatné články schváleného zákona sa primerane prečísľujú.

3. Doterajšie čl. VIII a IX. sa vypúšťajú.

Ostatné články schváleného zákona sa primerane prečísľujú.

Bratislava 2. januára 2024